

SANSKRIT (PG)
(CBCS)

M.A. 2nd Semester End Examination, 2024
(Regular and Supplementary paper)

PAPER – SAN-203

Full Marks : 40

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

[सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः।]

A. यथाक्वामं प्रश्नचतुष्टयं समाधत्त। **2x4=8**

- 1) नैषधचरितस्य मङ्गलश्लोकं लिखत।
- 2) धर्मस्य कति पादाः सन्ति? कानि च तानि?
- 3) नलराज्ये अधर्मोऽपि कथं तपस्वितां दधौ?
- 4) यक्षः कः? स कुत्र किमर्थं निर्वासितः?
- 5) यक्षस्य निर्देशानुसारेण मेघेन कुत्र गन्तव्यम्?
- 6) यक्षः कथं मेघाय स्वागतं व्याजहार?

B. यथानिर्देशं समाधत्त। **4x2=8**

क. यथेच्छं द्वौ उत्तरत।

- i) अधीतिबोधाचरणप्रयारणैर्दशशतस्रः प्रणयनुपाधिभिः।
चतुर्दशत्वं कुतवान् कुतः न वद्वि विद्यासु चतुर्दशस्वयम्।।
- ii) अमुष्य विद्या रसनाग्रनर्तकी त्रयीव नीताङ्गुणेन विस्तरम्।
अगाहताष्टदशातां जिगीषया नवद्वयद्वीपपृथग्जयश्रियाम्।।
- iii) विभज्य मेरुर्न यदर्थिसातकृतो न सिन्धुरुत्सर्गजलव्ययैर्मरुः।
अमानि तत्तेन निजायशोयुगं द्विफालवद्धाश्चिकुराः शिरःस्थितम्।।

ख. यथेच्छं द्वौ उत्तरत।

4x2=8

- i) कश्चित् कान्ताविरहगुरुणा स्वाधिकारप्रमत्तः
शापेनास्तंगमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः।
यक्षश्चक्रे जनकतनयास्नानपुण्योदकेषु
स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥
- ii) धूमज्योतिः सलिलमरुतां सन्निपातः क्व मेघः
सन्देशार्थाः क्व पटुकरणैः प्राणिभिः प्रापणीयाः।
इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन् गुह्यकस्तं ययाचे
कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनेषु ॥
- iii) हस्ते लीलाकमलमलके बालकुन्दानुविद्धं
नीता लोध्रप्रसवरजसा पाण्डुतामानने श्रीः।
चूडापाशे नवकुरुवकं चारुकर्णे शिरीषं
सीमन्ते च त्वदुपगमजं यत्र नीपं वधूनाम् ॥

C. यथानिर्देशमुत्तरत।

8x2=16

क) नैषधचरिते प्रथमसर्गे वर्णितस्य विषयस्य सारम् आलोचयत।

अथवा

नैषधचरितमिति महाकाव्ये नलस्य चरित्रमालोचयत।

ख) मेघदूते मेघस्य यात्रापथं वर्णयत।

अथवा

मेघदूतकाव्ये वर्णितायाः अलकायाः शोभां सश्लोकं वर्णयत।